

"Zulmet-i münevvere" tabirini ve geçtiği yeri izah eder misiniz?

"Zulmet-i Münevvere"

"Efkâr-ı hâzırada cehl-i basiti cehl-i mürekkebe kalb eden en mühim sebep, meçhul birşeye parlak bir isim takmakla, anladım zannetmek ve meçhul şeyler ona irca ile izah ettim zannetmektir. Halbuki tarif ya had, ya resim ile olur. Yoksa vâzı câhil ve müsemâyâya mümas olan veçhi muzlim ve göze çarpan veçhi, şeffaf bir ism-i camid ile olmaz: manyetizma, telepati, kuvve-i miknâtisiye gibi..."(1)

Fen ilimleri, kainatta cari olan kanunları keşfedip ona bir terim ya da isim takınca, o kanunları bütünü ile izah ettiğini zannediyor. O kanunlarla görünen İlahi hikmet ve mucizeleri, o ismi takmakla sıradanlaştırıyor ve basitleştiriyor. Mesela elektrik harika bir mucize ve nimet iken, ona şiddetli bir akım deyip, oradaki İlahi nimetleri örtbas ediyor.

Bu düşünce tarzı bir yandan fenni olarak insanları aydınlatırken; *-ki münevver ifadesi bu anlamdadır-* diğer yandan maddeci felsefe ile o harika nimet ve mucizeleri kanun adı ile adileştirip sıradanlaştırarak insanların manevi aydınlanmasını engelliyor; ki **zulmet** ifadesi bu anlamda kullanılıyor.

Yani **zulmet**; kanunların arkasındaki İlahi isimleri görmemek manasında iken, **münevver** ifadesi de maddi keşif ve çalışmalarla insanların nimetlere kavuşmasını temin etmek anlamındadır.

Mütefennin bir alimin elektriğe şiddetli akım ismini verip, elektriğin İlahi kudretin harika bir tecellisi ve nimeti olduğunu görmezden gelmesi; cehl-i basit değil, cehl-i mürekkeptir. Cehl-i basit insanın normal cehaleti iken, **cehl-i mürekkep** ise insanın cehaletinin farkında olmama halidir.

Özet olarak materyalist mütefennin bir alim; maddi ilim noktasından münevverdir, ama manevi açıdan zulmet ve karanlık içindedir. *Yani basar fenni hakikati görüyor; ama basiret o fenni hakikatin arkasında işleyen İlahi tasarrufu göremiyor.* Maddeten aydın, manen karanlık alim demek...

(1) bk. [İşârât, Zulmet-i Münevvere](#)